

2015 m. lapkričio 18 d. *Spetsializiran nakazatelen sad* (Bulgarija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą baudžiamojoje byloje prieš Kolev ir kt.

(Byla C-612/15)

(2016/C 048/22)

Proceso kalba: bulgarų

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas

Spetsializiran nakazatelen sad

Šalys pagrindinėje baudžiamojoje byloje

Kolev ir kt.

Prejudiciniai klausimai

1. Ar nacionalinis įstatymas suderinamas su valstybės narės pareiga užtikrinti veiksmingą baudžiamąjį persekiojimą už muitinės pareigūnų padarytus nusikaltimus, jeigu tame įstatyme numatyta, kad baudžiamoji byla, iškelta muitinės pareigūnams dėl dalyvavimo nukalstamame susivienijime tikslu daryti korupcinius nusikaltimus vykdant tarnybos pareigas (imti kyšius už muitinės patikrinimų nevykdymą), dėl konkrečių kyšio ėmimo atvejų ir dėl gautų kyšių slėpimo, nutraukiama teismui nenagrinėjant pareiktų kaltinimų iš esmės, esant šios sąlygoms: a) nuo kaltinimo pareiškimo praėjo dveji metai; b) kaltinamasis pateikė prašymą užbaigti ikiteisminį tyrimą; c) teismas skyrė prokurorui trijų mėnesių terminą ikiteisminiam tyrimui užbaigti; d) per tą terminą prokuroras padarė „esminių proceso pažeidimų“ (*netinkamai pareiškė papildytą kaltinimą, neleido susipažinti su tyrimo medžiaga ir surašė prieštarinę kaltinamąjį aktą*); e) teismas skyrė prokurorui naują vieno mėnesio terminą „esminiams proceso pažeidimams“ pašalinti; [f)] per tą terminą prokuroras nepašalino „esminių proceso pažeidimų“; dėl pažeidimų, padarytų per pirminį trijų mėnesių terminą ir nepašalintų per paskesnį vieno mėnesio terminą, atsakomybė tenka ir prokurorui (*nepašalino kaltinamajame akte esančių prieštaravimų; nesiėmė realių veiksmų per didesnę šių terminų dalį*), ir gynybai (*tinkamai nebendradarbiavo reiškiant kaltinimą ir susipažįstant su tyrimo medžiaga, nes kaltinamieji gulėjo ligoninėje, o advokatai tariamai vykdė kitus profesinius įsipareigojimus*); [g)] kaltinamieji įgijo subjektinę teisę į tai, kad baudžiamoji byla būtų nutraukta dėl per nustatytus terminus nepašalintų „esminių proceso pažeidimų“?
2. Jeigu atsakymas būtų neigiamas, kokią nurodyto nacionalinio teisinio reglamentavimo dalį nacionalinis teismas turi netaikyti, kad užtikrintų veiksmingą Sąjungos teisės taikymą: 2.1. dėl baudžiamosios bylos nutraukimo pasibaigus vieno mėnesio terminui; 2.2. dėl nurodytų trūkumų kvalifikavimo kaip „esminių proceso pažeidimų“; 2.3. dėl [g] punkte nurodytos subjektinės teisės gynimo, jeigu yra galimybė veiksmingai pašalinti šiuos pažeidimus per teismo procesą.

2.1. Ar sprendimui netaikyti nacionalinės teisės nuostatos dėl baudžiamosios bylos nutraukimo turi reikšmės tai, kad:

- A) prokurorui buvo skirtas papildomas terminas „esminiam proceso pažeidimui“ pašalinti, lygus terminui, per kurį jis objektyviai negalėjo to padaryti dėl nuo gynybos priklausančių kliūčių;

- B) A punkte nurodytu atveju teismas nustato, kad šios kliūtys kilo dėl „piktnaudžiavimo teise“.

- C) jei atsakymas dėl A atvejo būtų neigiamas – teismas nustato, kad nacionaliniame įstatyme numatytos pakankamos garantijos dėl ikiteisminio tyrimo užbaigimo per protingą terminą.

2.2. Ar sprendimas netaikyti nacionalinėje teisėje įtvirtinto nurodytų trūkumų kvalifikavimo kaip „esminių proceso pažeidimų“ atitinka Sąjungos teisę, o būtent:

- A) ar tinkamai užtikrinta Direktyvos 2012/13/ES⁽¹⁾ 6 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta gynybos teisė gauti išsamią informaciją apie kaltinimą, kai:

-1) ta informacija bus suteikta faktiškai perdavus kaltinamąjį aktą teismui, tačiau prieš teismui pradedant jį nagrinėti, ir jeigu ankstesnėje stadijoje, t. y. prieš perduodant kaltinamąjį aktą teismui, gynybai buvo suteikta visa informacija apie pagrindinius kaltinimo elementus (dėl kaltinamojo M. Hristov)?

-2) jei į 2.2.A)-1) klausimą būtų atsakyta teigiamai – kai ta informacija bus suteikta faktiškai perdavus kaltinamąjį aktą teismui, tačiau prieš teismui pradedant jį nagrinėti, ir ankstesnėje stadijoje, t. y. prieš perduodant kaltinamąjį aktą teismui, gynybai buvo suteikta ne visa informacija apie pagrindinius kaltinimo elementus; ne visos informacijos perdavimą lėmė gynybos sudarytos kliūtys (dėl kaltinamųjų N. Kolev ir S. Kostadinov)?

-3) toje informacijoje yra prieštaringų duomenų apie konkretų korupcijos faktą (iš pradžių minima, kad kitas kaltinamasis aiškiai reikalavo kyšio, o kaltinamasis M. Hristov perkreipta veido išraiška parodė savo nepasitenkinimą, kai muitinės tikrinamas asmuo pasiūlė per mažai pinigų, o po to nurodyta, kad kaltinamasis M. Hristov konkrečiais žodžiais prašė kyšio)?

- B) Ar tinkamai užtikrinta Direktyvos 2012/13/ES 7 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta gynybos teisė susipažinti su bylos medžiaga „ne vėliau kaip iki kaltinimų esmės perdavimo teismui“, kai ankstesnėje stadijoje gynyba turėjo prieigą prie didžiosios dalies bylos medžiagos ir jai buvo suteikta galimybė susipažinti su bylos medžiaga, tačiau ji nepasinaudojo šia galimybe dėl kliūčių (liga, profesiniai reikalai) ir remdamasi nacionaliniu įstatymu, pagal kurį susipažinti su bylos medžiaga turėjo būti pasiūlyta bent trimis dienomis anksčiau; ar išnykus kliūtims būtina suteikti antrą galimybę ir pakviesti susipažinti bent prieš tris dienas; ar būtina ištirti, ar šios kliūtys buvo objektyvios arba kilo dėl piktnaudžiavimo teise?

- C) Ar Direktyvos 2012/13/ES 6 straipsnio 3 dalyje ir 7 straipsnio 3 dalyje įtvirtintas reikalavimas „ne vėliau kaip iki kaltinimų esmės perdavimo teismui“ turi tą pačią reikšmę abiem atvejais; kokia tai reikšmė: iki kaltinamojo akto faktinio perdavimo teismui, ne vėliau kaip kaltinamojo akto perdavimo teismui momentu arba po kaltinamojo akto perdavimo teismui, bet prieš teismui pradedant jį nagrinėti?

- D) Ar Direktyvos 2012/13/ES 6 straipsnio 1 dalyje ir 7 straipsnio 2 ir 3 dalyse įtvirtintas reikalavimas suteikti informaciją apie kaltinimus ir leisti susipažinti su bylos medžiaga, kiek tai būtina užtikrinti „veiksmingą naudojimąsi teise į gynybą“ ir „teisingą procesą“, turi tą pačią reikšmę abiejose nuostatose? Ar šis reikalavimas įgykdomas, kai:

-1) išsami informacija apie kaltinimus suteikiama gynybai po kaltinamojo akto perdavimo teismui, tačiau prieš imantis veiksmų nagrinėti kaltinimus iš esmės, ir suteikiama pakankamai laiko pasirengti gynybai? Ankstesnėje stadijoje buvo suteikta neišsami ir ne visa informacija apie kaltinimus.

-2) galimybė susipažinti su visa bylos medžiaga suteikiama gynybai po kaltinamojo akto perdavimo teismui, tačiau prieš imantis veiksmų nagrinėti kaltinimus iš esmės, ir suteikiama pakankamai laiko pasirengti gynybai? Ankstesnėje stadijoje gynybai buvo suteikta galimybė susipažinti su didesne bylos medžiagos dalimi.

-3) teismas imasi veiksmų, kuriais užtikrina gynybai, kad visi jos pareiškimai, padaryti detalai susipažinus su kaltinimais ir visa bylos medžiaga, turės tokį pat poveikį, kokį turėtų, jei būtų pateikti prokurorui dar prieš perduodant kaltinamąjį aktą teismui?

E) Ar būtų užtikrintas Direktyvos 2012/13/ES 6 straipsnio 1 ir 4 dalyse numatytas „teisingas procesas“ ir 6 straipsnio 1 dalyje numatytas „veiksmingas naudojimas teise į gynybą“, jeigu teismas priimtų nagrinėti baudžiamąją bylą remdamasis galutiniu kaltinimu, kuriame yra prieštaravimų dėl kyšio reikalavimo fakto, tačiau po to suteiktų prokurorui galimybę pašalinti šį prieštaravimą ir leistų šalims naudotis visomis teisėmis, kurias jos turėtų, jeigu kaltinime nebūtų šių prieštaravimų?

F) Ar Direktyvos 2013/48/ES ⁽²⁾ 3 straipsnio 1 dalyje numatyta teisė turėti advokatą tinkamai užtikrinama, jeigu ikiteisminio tyrimo stadijoje advokatui buvo suteikta galimybė atvykti susipažinti su pareikštu tarpiniu kaltinimu ir be apribojimų susipažinti su visa bylos medžiaga, tačiau šis neatvyko dėl profesinių reikalų ir remdamasis nacionaliniu įstatymu, pagal kurį turėjo būti pasiūlyta susipažinti su bylos medžiaga bent trimis dienomis anksčiau; ar advokatui sutvarkius profesinius reikalus būtina jam suteikti naują bent trijų dienų terminą; ar būtina ištirti, ar advokatas neatvyko dėl pateisinamos priežasties, arba dėl piktnaudžiavimo teise?

G) Ar Direktyvos 2013/48/ES 3 straipsnio 1 dalyje numatytos teisės turėti advokatą pažeidimas ikiteisminio tyrimo stadijoje turės įtakos „realiam ir veiksmingam teisės į gynybą įgyvendinimui“, jeigu teismas, po to, kai jam perduotas kaltinamasis aktas, suteiks advokatui galimybę susipažinti su galutiniu ir detaliu kaltinimu bei su visa bylos medžiaga, ir imsis veiksmų užtikrinti advokatui, kad visi šio pareiškimai, pateikti susipažinus su kaltinimų detalėmis ir visa bylos medžiaga, turės tokį patį poveikį, kokį turėtų, jei būtų pateikti prokurorui dar prieš perduodant kaltinamąjį aktą teismui?

2.3. Ar Sąjungos teisę atitinka kaltinamojo subjektinė teisė reikalauti nutraukti baudžiamąją bylą (pirmiau nurodytomis aplinkybėmis), neatsižvelgiant į tai, kad prokuroro neištaisyto „esminio proceso pažeidimo“ sukeltą neigiamą poveikį galima visiškai pašalinti teismo veiksmais vykstant procesui, todėl galiausiai kaltinamojo teisinė padėtis iš esmės bus tokia pati, kokia būtų, jeigu šis pažeidimas būtų laiku pašalintas?

3. Ar reikia taikyti palankesnę nacionalinę reglamentavimą dėl teisės į bylos išnagrinėjimą per protingą terminą, teisės į informaciją ir teisės turėti advokatą, jeigu dėl šio reglamentavimo, atsižvelgiant į kitas aplinkybes (aprašytas 1 punkte), baudžiamoji byla būtų nutraukta?

4. Ar Direktyvos 2013/48/ES 3 straipsnio 1 dalis aiškintina taip, kad pagal ją nacionalinis teismas turi teisę neleisti dalyvauti procese advokatui, atstovavusiam dviem kaltinamiesiems, vienas iš kurių davė parodymus dėl faktų, turinčių įtakos parodymų nedavusio kito kaltinamojo interesams?

Jeigu atsakymas būtų teigiamas, ar šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje numatyta teisė turėti advokatą bus užtikrinta, jeigu teismas, leidęs dalyvauti procese advokatui, ginusiam priešingus interesus turinčius du kaltinamuosius, kiekvienam jų *ex officio* paskiria naują atskirą gynėją.

⁽¹⁾ 2012 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/13/ES dėl teisės į informaciją baudžiamajame procese (OL L 142, p. 1).

⁽²⁾ 2013 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/48/ES dėl teisės turėti advokatą vykstant baudžiamajam procesui ir Europos arešto orderio vykdymo procedūroms ir dėl teisės reikalauti, kad po laisvės atėmimo būtų informuota trečioji šalis, ir teisės susisiekti su trečiaisiais asmenimis ir konsulinėmis įstaigomis laisvės atėmimo metu (OL L 294, p. 1).

2015 m. lapkričio 20 d. Juzgado de Primera Instancia n° 5 de Alcobendas (Ispanija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą byloje Ibercaja Banco S.A.U./José Cortés González

(Byla C-613/15)

(2016/C 048/23)

Proceso kalba: ispanų

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas

Juzgado de Primera Instancia n° 5 de Alcobendas

Šalys pagrindinėje byloje

Ieškovė: Ibercaja Banco S.A.U.

Atsakovas: José Cortés González

Prejudiciniai klausimai

1. Ar pagal Direktyvos 93/13 ⁽¹⁾ 3 straipsnio 1 dalį, 4 straipsnio 1 dalį, 6 straipsnio 1 dalį ir 7 straipsnio 1 dalį draudžiama tokia nacionalinės teisės nuostata, kaip antai Hipotekos įstatymo 114 straipsnis, pagal kurią siekiant įvertinti, ar sąlyga dėl delpinigių yra nesąžininga, nacionaliniam teismui leidžiama tik patikrinti, ar sutarta palūkanų norma tris kartus viršija įstatyme nustatytą palūkanų normą, tačiau jis negali tikrinti kitų aplinkybių
2. Ar pagal Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalį, 4 straipsnio 1 dalį, 6 straipsnio 1 dalį ir 7 straipsnio 1 dalį draudžiama tokia nacionalinės teisės nuostata, kaip antai Civilinio proceso įstatymo 693 straipsnis, pagal kurią leidžiama reikalauti anksčiau laiko grąžinti visą paskolą remiantis tuo, kad nesumokėtos trys mėnesinės įmokos, neatsižvelgiant į kitas aplinkybes, kaip antai paskolos sutarties trukmę ar paskolos sumą arba į bet kokią kitą reikšmingą aplinkybę, ir kurioje dar ir nustatyta, jog galimybė išvengti tokio grąžinimo anksčiau laiko padarinių priklauso nuo kreditoriaus valios, išskyrus atvejus, kai hipoteka įkeistas įprastinis hipotekos skolininko gyvenamasis būstas?
3. Ar Įstatymo Nr. 1/2013 Ketvirtoji pereinamojo laikotarpio nuostata pažeidžia teismo praktiką, įtvirtintą Sprendime *Cofidis* ⁽²⁾

⁽¹⁾ 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyva 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 288).

⁽²⁾ Byla C-473/00, EU:C:2002:705.